



→ Jonge starters kunnen in Stepstone woonervaring opdoen. De statigheid van een stedelijke toren wordt gecombineerd met een levendige stadsbuurt.  
FOTO EVA PLEVIER



→ Boven: in de kluis van de verbouwde De Nederlandsche Bank is een nationale schatkamer ingericht met de kunstcollectie van de bank.  
FOTO JORIS VAN GENNIP  
→ Onder: de Houten Leeuw is het eerste sociale woningbouwproject dat in hout is uitgevoerd.  
FOTO EVA PLEVIER



→ Het Nationaal Holocaustmuseum bestaat uit twee delen: de gerestaureerde Hollandsche Schouwburg en de verbouwde voormalige Kweekschool.  
FOTO MAARTEN DELOEEL

**Amsterdamse Architectuurprijs** Dit zijn de tien kanshebbers

# Veel hout en gebouwen met een sociale functie

Wat zijn de belangrijkste nieuwe gebouwen in Amsterdam van het afgelopen jaar? De nominaties van de Amsterdamse Architectuurprijs zijn bekend. Op 11 juni wordt de winnaar bekendgemaakt. Een overzicht van de kanshebbers.

**Jaap Huisman**  
AMSTERDAM

Vrijwel elk Amsterdams stadsdeel is vertegenwoordigd bij de nieuwe editie van de Amsterdamse Architectuurprijs (AAP), die op 11 juni weer zal worden uitgereikt. Alleen Zuidoost ontbreekt op de lijst van de belangrijkste gebouwen van het afgelopen jaar. Een vakjury en een publieksjury vullen de komende maand het oordeel over de winnaar.

Er is dit keer een driedeling gemaakt in de categorieën. Zo is er een categorie landelijke iconen waar De Nederlandsche Bank en het Nationaal Holocaust Museum in voorkomen. Dan de categorie sociale woningbouw met onder andere Stepstone (winnaar van de Zuiderkerkprijs) en de Houten Leeuw, en tenslotte 'bottom-up-opdrachtgeverschap', voor particulieren en

collectieven die woongebouwen hebben gerealiseerd.

Omdat het zo'n diverse selectie is uit de oogst van 2024 is het moeilijk een voorspelling te doen, maar het lijkt erop dat het Holocaustmuseum hoge ogen gooit, net als Stepstone, dat een springplank is voor jonge starters.

Zeker is dat het gebruik van hout, de nieuwste trend in de bouw, wordt bekroond. Opmerkelijk is dat de programmaraad die de keuze heeft gemaakt, twee projecten van MVSA heeft gepasseerd: The Diamond Boutique Hotel bij het Leidseplein en The Pulse of Amsterdam op de Zuidas. Verder is opvallend dat het niet alleen gaat om esthetische architectuur maar ook om een sociale functie van een gebouw.

## ONDERGEBRACHT IN DE CATEGORIE LANDELIJKE ICONEN

### De Nederlandsche Bank – Mecanoo Architecten

Hoewel de verbouwde bank pas op 26 maart officieel door de koning wordt geopend, is die toch al doorgedrongen tot de laatste tien. De ronde toren is gelukkig ontmanteld, waardoor de rechthoekige toren – ook wel de aansteker genoemd – nu alleenheerser is boven de laagbouw. Die strekt zich uit rondom een vierkant binnenhof met toegang tot de kade van de Singelgracht. Omdat het goud in de buurt van Zeist is verstopt, kwam de kluis vrij voor een nationale schatkamer met de kunstcollectie van de bank. Een monumentale voorhal aan de voorkant dient als ontvangst- en publieksruimte.

### Nationaal Holocaust Museum – Office Winhov

Het museum bestaat uit twee delen. De gerestaureerde Hollandsche Schouwburg en de verbouwde voormalige Kweekschool. Daar werden tijdens de oorlog kinderen opgevangen en naar onderduikadressen gesmokkeld. De verbouwing van de school is gedaan zonder effectbejag. De geschiedenis vertelt het verhaal – aan de hand van foto's en voorwerpen. Twee binnenplaatsen scheppen lucht en ruimte in de oude school met een monument van Gabriel Lester dat een ladder laat zien, de symbolische ontsnapping voor de Joden. Een nieuwe ingang met lichte stenen in een opengewerkt patroon is de enige zichtbare toevoeging aan de straatkant.

## ONDERGEBRACHT IN DE CATEGORIE SOCIALE WONINGBOUW

### De Houten Leeuw – Heren 5 Architecten

Opgetrokken uit Oostenrijks hout heeft dit complex een gat gevuld in de Kolenkitbuurt in West. Correctie: niet alles is van hout, de natte kern (keuken en badkamer) is van beton. De architect heeft de appartementen zo gerangschikt dat ze aan de voorzijde uitkijken op de straat en aan de achterkant op de brede galerijen. Daarin zijn bankjes verwerkt zodat de bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Het is het eerste sociale woningbouwproject dat in hout is uitgevoerd. Voordeel: het kon razendsnel geassembleerd worden.

### De August – Team V Architectuur

Overhoeks, of liever gezegd het gebied bij de Buikslotervaart, begint geleidelijk aan smool te krijgen. Grote woongebouwen rondom half-open binnentuinen rijen zich aan. Zo ook de August, sociale woningbouw. De witte steen geeft het complex een mediterrane sfeer en anders wel de royale driehoekige balkons met hun schuin geplaatste balustrades. De plint is bekleed met groen geglaazuurde tegels van de Koninklijke Tichelaar. De tuinen aan de Docklandsweg zijn ontworpen door Kiki van Eijk en Sant & Co landschapsarchitecten.

### Stepstone – LEVS Architecten

De woontoren aan de Zuidas is een van de zeldzame sociale woningbouwprojecten in het door *haute finance* gedomineerde gebied. Jonge starters tot 28 jaar kunnen hier woonervaring opdoen voordat ze uitvliegen. De toren kent panoramische balkons die om de gevel heen slingeren en een gemeenschappelijke daktuin waar zelfs gesport kan worden. De statigheid van een stedelijke toren wordt gecombineerd met een levendige stadsbuurt waar binnenkort zelfs een grote bioscoop wordt geopend. In de gevel is alpengroen grind en Noors marmer verwerkt, maar wel zo dat het een transparante, bijna luchtige toren is geworden.

### Gentiaanbuurt – Ibelings van Tilburg architecten

Voorbeeld van een geslaagde renovatie van sociale huurwoningen in Noord. Kenmerkend voor de huizen zijn de groene houten gevel-

bekledingen en de plastische vorm van de blokken, typerend voor de Amsterdamse School. De tien gesloten blokken liggen rondom een groot plein, met hier en daar arcades aan de straatkant. Nu mag het dan een beschermd stadsgezicht zijn; de woningen waren verwaarloosd en voldeden niet meer aan de eisen van nu. Niet geïsoleerd en te klein. Omdat de isolatie van de zes gerenoveerde blokken aan de binnenkant is aangebracht, bleven de gevels gespaard. Bewoners zijn nauw betrokken geweest bij de renovatie van hun buurt.

## ONDERGEBRACHT IN DE CATEGORIE COLLECTIEF OF PARTICULIER OPDRACHTGEVERSCAP

### CPO Srefi Bow – Joustra Reid Architecten en Lab03

Een nagenoeg volledig houten woongebouw op het Centumeiland van IJburg. Door keuze voor CLT (*cross laminated timber*) voor de vloeren en de wanden, en meer nog door een grote overspanning met balken tussen voor- en achtergevel kon er een riante ruimte geschapen worden voor acht woningen. Door het hout in het zicht te laten hebben de woningen een warme, huiselijke uitstraling. Het exterieur wordt bepaald door gesloten verspringende balkons en glazen schachten voor het trappenhuis.

### MoTown Track 8 – De Zwarte Hond

Het trapvormige complex met stalen bruggen en gemeenschappelijke tuinen draait om het idee 'people attract people'. De toekomstige bewoners konden actief meedenken over de indeling en de grootte van hun woningen. Zo maakten ze hun huis tot hun thuis en dat in een wijk die sterk in ontwikkeling is: Sloterdijk. Er is gebruik gemaakt van gerecyclede materialen, regenwater wordt opgevangen in een bassin van 260 vierkante meter en in de balustrades zijn zonnecellen verwerkt. Ook dit is een voorbeeld van medeopdrachtgeverschap.

### De Ark – Open Kaart architecten

De protestantse kerk in Banne Buiksloot bestaat niet alleen uit een kerkzaal, maar ook uit ruimtes die verhuurd worden, bijvoorbeeld aan een kringloopwinkel, voedselbank, thuiszorg en een verloskundigenpraktijk. Er zijn ook enkele woningen. Natuurlijk is er ook gelegenheid voor bezinning, spiritualiteit en religie in dit

getransformeerde gebouw uit de jaren zeventig. De diaconie als opdrachtgever heeft zo een levendig centrum geschapen waar de buurt van profiteert.

### Station Wildeman – Beta Architecten

In de Wildemanbuurt is deze transformatie van de school een nieuw lichtpunt. Waar criminaliteit en armoede heersten is dit een poging om een gemeenschapsgevoel te scheppen. Stichting Samenwonen Samenleven, voorheen Ru Paré, gaf opdracht deze school om te vormen tot een centrum waar kinderen hun huiswerk kunnen maken, waar taallessen worden gegeven en waar sociale cohesie een impuls krijgt. De gevel van de oorspronkelijke school uit de jaren zestig is opengegooid: hoe uitnodigend wil je het hebben?

Op 11 april opent in architectuurcentrum Arcam een expositie met de tien interessantste nieuwe gebouwen van het afgelopen jaar.

**De verbouwing van de school is gedaan zonder effectbejag. De geschiedenis vertelt het verhaal**

**De diaconie heeft een levendig centrum geschapen waar de buurt van profiteert**